

Kumcul

Bir Karabasan

İbrahim Yıldırım

Ö-anlatı

Kumcul
Bir Karabasan
İbrahim Yıldırım

altkitap -anlatı2

Kumcul
Bir Karabasan
İbrahim Yıldırım

Eylül 2000

Yayına Hazırlayan: Murat Gülsoy

Düzeltili: Murat Gülsoy

Tasarım: Faruk Ulay

Tasarım Uygulama: Murat Gülsoy

Kapak Resmi: Sandy Skoglund, *Body Limits 1992*

© 2000 altkitap ve İbrahim Yıldırım

Yapıtın tüm yayın hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

www.altkitap.com

editor@altkitap.com

Yazar Hakkında

İbrahim Yıldırım, 1950 yılında İstanbul'da doğdu. İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi'ni bitirdi. 1975 yılından bu yana edebiyat dergilerinde ürünleri yayınlanıyor. İlk öyküsü Oluşum'da, ilk şiiri Varlık'ta yayınlandı. 1980 yılında Abdi İpekçi Roman Yarışmasına katıldı, yapıtı övgüye değer romanlar arasında sayıldı. Günümüzde Kitaplar Dergisi'nde Bir Zamanlar Bir Kitap; Cumhuriyet Kitap ve Çerçeve'de Sarı Yapraklı Kitaplar başlığı altında denemeler yazdı (1984-1988). 1987 yılında Bir Cinayetin Ekonomisi adlı öykü kitabı yayınlandı. Aynı yıl, Yaşasın Edebiyat adlı, ancak dört sayı çıkabilen bir öykü seçkisi yayınlamaya başladı. Ekim 2000'de Kuşevi'nin Efendisi adlı romanı Sel Yayıncılık tarafından yayınlanacak.

Edebiyat Bazen İnsanın Canını Yakar!

"Yıllar önceydi, köksüz bir kum bitkisi gibi savrulup duruyordum: o zamanlar benim gibi olanlara bir ad koymuştu: kumcul."

Bu cümleyle başlıyor İbrahim Yıldırım'ın Kumcul'u. Kumcul bir karabasan, yazarının deyimiyle. Her şey bir metaforla başlıyor. Köksüz bir kum bitkisi. Bir çöl canlısı. Kum, çöl, yağmur sıkıntısı ve bekleyişi, savrulma anlatının sonuna dek giden izlekler. Üç bölümden oluşuyor bu anlatı. *Yer değiştirme, yeni bir yer ve tufan...*

Kafkaesk bir atmosferin içine bir anda giriyorsunuz bu anlatıda. Birinci tekil şahıstan anlatılan hikayeyi farklı açılardan okumanız / yorumlamanız olası. Fakat tüm bu okuma seçenekleri, size ister istemez yaşadığınız zamanı, yakın geçmişte yaşanmış toplumsal sorunları anımsatıyor. Sanki, her şeye, tüm geçmişe yazarın sade bir dille oluşturduğu metaforik optiğinden bir daha bakıyorsunuz. Görmek, duymak, koklamak, dokunmak istemediklerinizi şiirsel bir doku içinde okumak zorunda kalıyorsunuz.

Edebiyat her zaman eğlendirmez. Çoğu zaman insanın canını yakar. Sözcükler bazen yaralarımıza tuz tanecikleri gibi serpilir. Takmakta zorlandığımız pembe gözlüklerin camlarını çatlatır. Arkasındaki dünyanın karanlığı sızar okuduğumuz kitabın sayfalarından. Hatırlatır. Zorlar. İbrahim Yıldırım'ın bu kısa ama yoğun anlatısı okuduktan sonra zihinlerimizin kumları arasında savrılmaya devam edecek.

İÇİNDEKİLER

A. YER DEĞİŞTİRME

B. YENİ BİR YER

C. TUFAN

Yeni bir yer güvenmeyi ödetir.
Siz ki yola çıkarken - -
Açılmak'çin bir yara açılmanızı bekler.

Alışkıttınız sözde baskın karşı.
Yüklenir üstünüze - -
Yeni bir önemini ödetir.

Behçet Necatigil

A. Yer Değiştirme

1.

Yıllar önceydi, köksüz bir kum bitkisi gibi savrulup duruyordum: o zamanlar benim gibi olanlara bir ad konmuştu: kumcul.

Bu ad, o amansız dönemlerde yaşadıklarımıza çok uygundu: ne zaman sert rüzgarların eseceğini hissetsek, bir kumcul gibi savrulup yer değiştirir, yollara düşer, kırimdan ve kıyımdan uzak durmaya çalışırdık.

Bu tür zorunlu yolculuklarımız her defasında ıssız, bir o kadar da güvenli yeni bir koyak bulana kadar sürerdi.

Ben, kaçma ve saklanma konusunda oldukça şanslıydım. Çünkü, ne zaman savrulup yer değiştirsem, kendime derin çukurlar, hatta az da olsa içimi ısıtan vadiler bulabilmiş; aklımı ve ruhumu olmasa bile bedenimi hırçın rüzgarlardan koruyabilmişim.

Bazı arkadaşlarım benim kadar şanslı değildi: onların hafif ve nemli bedenleri bir iki başarısız savrulmanın ardından dağılıp parçalanıvermişti. Bu tür kumcullar, önderlerimizin koyduğu kurallara mı uymadılar, yoksa yeteneklerini -yeni duruma uygun olarak- geliştirme konusunda yetersiz mi kaldılar; yorum yapmak istemiyorum.

Yalnızca şansım ve kurallara uymakta gösterdiğim özen değildi bana yardım eden: yaşadıklarım ve bir ruh kanamasına dönüşen korkum, bende o denli büyük bir değişime neden olmuş ve bana yeni duruma uygun olarak öylesine farklı yetenekler bağışlamıştı ki onlar sayesinde her defasında kırimdan ve kıyımdan kurtulabilmişim.

Değişim -daha doğrusu dönüşüm- sonucu edindiğim yeteneklerden biri, bedenimin esmeye hazırlanan en hafif bir rüzgarı bile çok önceden hissedip titremeye başlamasıydı. İşte böyle anlarda hemen savrulur, yer değiştirdim.

Yeni duruma uygun olarak gelişen bir başka yeteneğim ise, koku alma duyumun önsezilerimle daha yoğun bir işbirliğine yaparak kan kokusu konusunda uzmanlaşmasıydı.

Bu iki yetenek ve **önderlerimizin** koyduğu kurallara uymakta gösterdiğim özen, beni her zaman doğru yerlere savurmuştu.

Önderlerimiz, yer altı mağaralarına çekilen bilge kişilerdi. Onlar, binlerce yıllık birikimden yararlanarak öngörülerde bulunurlar, yazılı olmasa bile sözlü kurallarla yaşamımızı yönetir, yönlendirirlerdi. Çeşitli aşamalardan başarıyla geçtiklerinden ve yaşlandıklarından hafif ve nemli bedenlerini mağara duvarındaki yosunların üzerinde dinlendirmeye hak kazanmışlardı. Bizlere nasıl *kumcul* adı konmuşsa, onlara da *üstbitken* denmeye başlamıştı o sıralar. Sınıflandırılmamız bu denli basitti.

Sınıflandırma denilen şey, aslında öğretiminizin somutlaşması ve tenleşmesiydi. Hiç kuşkusuz, bu tenleşme aynı zamanda bir soyunmaydı: ben kumcul olmaya soyunmuş bir varlıktım, birey değildim: titremeye başladığım an, kollarıma bacaklarıma iğneler batar, bıçaklar saplanır; ağzım haykırmak için açılıp kapanır, sessizce rüzgara uyar savrulurdum.

Hepsi bu kadardı ben bir kumculdum. Vazgeçerek soyunmuş ve kabullenmişim. Bir gün *üstbitken* olmak en büyük ülkümdü.

2.

Evet, yıllar önceydi ve ben bir *kumcul* olarak günlerimi ülkemin boğucu havasını koklamakla geçiriyor, hazırlıksız yakalanmamak için her şeyi ama her şeyi en ince ayrıntılarına kadar değerlendiriyordum. O zamanlar birkaç satırlık bir gazete haberine ya da radyoların haber bültenleri arasına sıkışmış sıradan sayılabilecek bilgilere bile önem verir; onları deşifre etmeye çalışırdım. Olağandışı bir durum hissettiğimde ise, bedenime bağışlanmış yeteneklerimi kullanmak üzere, kendimi sokaklara, kırlara dağ yamaçlarına vurur; esmesi olası rüzgarın şiddetini ve yönünü kestirmek için çalışırdım. Eğer, bedenim titremeye başlamış ve havadaki kan kokusu yoğunlaşmışsa savrularak bulunduğu yeri hemen terkederdim.

Ülkem ılık ve taze insan kanı kokuyordu o zamanlar. Bu koku köşe bucağa, duvar diplerine, ağaç köklerine, dağ yamaçlarına, çiçek yapraklarına öylesine sinmiş, her yeri öylesine kuşatmıştı ki sıradanlaşarak yaşamın bildik kokusu olmuştu.

Çok büyük bir çoğunluk bu kokunun eşliğinde çalışıyor, sevişiyor, yemek yiyip günlerini erince yakın bir aldırmaçlık içinde geçiriyorlardı: Olan bitenler onlar için sıradan şeylerdi.

Biz azınlıklar -yani *kumculullar*- her şeyin farkındaydık. Ancak, bizlerin -şimdilik- kaçma saklanma dışında eylem gerçekleştirebilecek gücümüz yoktu. Yaptığımız tek şey, yeni edindiğimiz yetenekleri yaşamımızı südürebilmek için değerlendirmektir: hepimiz çok iyi biliyorduk ki yeteneklerimiz -doğru kullanıldığında- bizleri olası bir tufandan koruyabilir ya da onu en az zararla atlatmamızı sağlayabilirdi. Doğal olarak önderlerimizin koyduğu kurallara da kesinlikle uymalıydık. Bu kurallar bizlerin esenliği için düşünülmüştü.

Kan kokusu konusunda uzmanlaştığımı söylemiştim. Gerçekten önsezilerimin de yardımıyla çok ileri noktalara ulaşan bu yeteneğim sayesinde olası bütün tufan provalarını çok önceden sezinleyerek önlem aldım. **Her zaman**, yeni kesilmiş bir hayvanın dışkıyla yoğunlaşmış kokusunu, adi sokak çatışmaları sırasında duyulan

bıçkın kokuyu, kadınların adet günlerinde çevreye saldıkları o huzursuz edici pıhtılaşmış kokuyu **ülkemin üzerine çöken kan buharından kolayca ayırdedebildim.**

Ancak, ülkemin üzerinde her gün biraz daha kalınlaşan kan buharı, o çok sevdiğim dirim dolu kokuları kendime yasaklamama neden olmuştu: İhlamur kokusunu, genç kızların ergen kokusunu, bebeklerin ılık süt kokusunu hissettiğim an kendime ve öğretime ihanet ettiğimi sanırdım.

Çeşitli kan kokularının yanı sıra, burnum acı tere, irine ve dışkıya karşı da duyarlıydı: bu kokuları, sokaklarda başı boş gezen, işyerlerine yetişmek için nefes nefese kalan, kahvehanelerde pinekleyen büyük çoğunluktan alıyordum.

Onlardan yalnızca kötü kokular almam da kendim için koyduğum bir kuraldı. Bunun genel kurallara uygunluğundan kuşum yoktu.

Bir zamanlar aralarına uzak bir akraba gibi girip, yönlendirmeye çalıştığım ve "insancıklar" diye bir tür üstencilikle hoşgördüklerimin güzel kokularından uzak durmalı, onların yaşamsal coşkularına katılmamalıydım. Güzel kokular aklımı karıştırabilirdi. Biz onları aydınlığa çıkarttığımızda, bütün kötü kokular zaten yok olacaktı.

Bana - ve benim gibi olanlara - şu öğretilmişti: çok büyük çoğunlukla kurduğumuz ilişki, tıpkı bir öğretmenin öğrencileri ile kurduğu ilişki gibi olmalıydı: onlarla hiçbir zaman çok yakın olunmayacaktı ve her zaman elimizde görünmeyen bir sopa bulunacaktı. Bu sopayı gerektiğinde kullanarak, öğrencilerimizi aydınlığa taşıyacaktık.

Öte yandan, öğrencilerimizle kesinlikle bireysel ilişkilere girilmeyecekti. Bizler için, her kişi bir ötekiydi ve hiç kimse kendisi değildi.

Ancak şunu da itiraf etmeliyim: ben, kendim için koyduğum kurallara sık sık ihanet ettim: öğrencilerimin dirim dolu kokularıyla sık sık mest oldum: simit yiyen bir çocuğun susam kokan soluğu; sokak aralarında dolaşırken açık mutfak pencerelerinden sızan yemek kokuları, aşevlerinde önüme konan cacık kasesinden burnuma ulaşan dereotunun oyunbazlığı; hemşirelerin eter kokusuyla yoğunlaşan cinselliği bana her zaman çekici geldi ve kimi zaman kendimi öğrencilerim gibi hissedip suç işlediğim kanısına vardım ve kendimi cezalandırıp günlerce bok kokulu lağım sularının aktığı varoşlarda

gezinip durdum.

Ama artık dönem değişmişti: bizlerin onca çabasına karşın öğrencilerimiz, öğretimimize kayıtsız kalmış, tufan beklenir olmuştu:

Büyük çoğunluğun aldırmaızlığı kan kokusunu daha da kalınlaştırabilirdi. Bundan dolayı, uzak akraba gibi davranmayı da bırakıp kaçmalı, başımızın çaresine bakmalıydık. Bu çok önemli uyarı beni koşullandırmıştı: *insancıklar* diye üstenci bir hoşgörü ile uzak da olsa akrabalık kurmaya çalıştıklarım, yalnızca kötü kokular salgılayan varlıklardı, onlardan uzak durmalı, yalnızca kan kokusuna ve savrulmama yarayacak diğer kokulara yoğunlaşmalıydım. Ancak, kötü sayılabilecek bazı kokular da bana dirimi anımsatıyor, yasak olmamalarına karşın, kendimi suçlu hissetmeme neden oluyorlardı.

3.

Adet gören kadınlardan sızan pıhtılaşmış kokuyla; yeni akıtılmış insan kanının havayı ağırlaştırarak buharını ayırdedebilme yeteneğim, bir keresinde beni olası bir kıyımdan kurtarmıştı: **Yaz ortasıydı**, sabah derin bir huzursuzluk içinde uyanmış, bedenimi sığındığım izbe çukurdan telaşla çıkarmış, kendimi o sıralar güvenli bulup yaşadığım taşra kentinin kırlarına vurmuştum. Otlarda, ağaçlarda, taşlarda, tuhaf bir tedirginlik vardı. Gökyüzü ise, erimiş bir madene benziyordu. Bir ağacın altına oturmuş, yanımdan hiç ayırmadığım tranistörlü küçük radyodan sızan müziği dinliyor, haber saatinin başlamasını bekliyordum.

Huzursuzluğumun nedeni, yalnızca bu sabah aldığım öncül uyarılar değildi: şehrin merkezinden kırlara doğru hızla yürürken yanımdan süzülüp geçen genç kızın kekremsi ağır kokusundan bir türlü kurtulamıyorum; burun kanatlarımı açıp havayı emercesine içime çekmeme karşın, her zamanki kan buharından ve kızın zihnimi allak bullak eden, -bedenimi başka türlü uyaran- pıhtılaşmış kokusundan başka bir şey algılayamıyordum.

Oturduğum yerden, tam karşımdaki çam ağaçlarıyla kaplı tepeye bakıyor, uyarılmış bedenimi, kızdan ve onun saldırgan kokusundan kurtarmaya, sakinleşmeye çalışıyordum. Önderlerimiz bizlere cinselliği de yasakladıklarından genç kızın kokusunu bir an önce zihnimden atmak için karşımda yükselen yeşil tepeden medet umuyor, gözlerimi ağaçlardan ayırmadan, havayı içime çekiyordum. Ansızın çam ağaçları dalgalanmaya, ardından gökyüzünün erimiş maden görüntüsü ağır ağır yırtılmaya, dağılmaya başladı. Tuhaftır, aynı anda radyodaki müzik yayını sona ermiş, haber saatinin sinyali verilmişti; radyonun sesini yükseltip kulağıma yaklaştırdım: bütün sunucular gibi, öğlen haberlerini okuyan kadının sesini çok iyi tanıyor, ses rengi ile ilgili bütün ayrıntıları biliyordum. Diğer sunucular gibi onu da defalarca dinlemiş, sesinin kendiliğinden yaptığı uyarıları algılar olmuştum. Kısacası, bütün sunucuların- özellikle haberleri okuyanların-

vurgulamalarını, tonlamalarını deşifre etme yeteneğine de sahiptim.

Sunucu kadın, ilk iki haberi okuyup bitirdiğinde sesi titremeye başlamıştı. Bunu bir uyarı olarak kabul edip ayağa kalktığımda, gökyüzünün boz bir bulut tarafından tamamen yırtıldığını gördüm. Genç kızın burun deliklerimden bedenime akan kokusu kendiliğinden yok oluvermiş, titremeye başlamıştım. Ruhum duyduğum derin korkudan dolayı çok daha hızlı kanıyordu artık.

Haberleri okuyan ses, *esen kalın* diyerek konuşma sırasını hava durumu yorumcusuna bıraktığında öylesine ölümcül bir koku aldım ki sığındığım izbe çukurdan eşyalarımı almaya bile zamanımın olmadığını anladım ve **bedenimi sürükleyip**

düşe kalka koşup

terminale ulaşip

hareket etmek üzere olan otobüslerden birine atlayıp koltuklardan birine çöküverdim.

Yine savruluyordum.

4.

Beni çok büyük kente savuran o yolculuğu unutmam olası değil: yolculuk boyunca titremiş, terlemiş; yoğunlaşan boğucu kokudan dolayı baygınlıklar geçirmiş; kimi zaman otobüsü durdurup yol kenarlarına, ağaç diplerine kusmuştum. Otobüs başka bir kentin sınırlarına girdiğinde, yanımızdan geçen ve benim kaçıttığım kente doğru yol alan güvenlik güçlerinin uzun konvoyu kanamamı, titrememi daha da artırmıştı.

Yolculuk sırasında, yolcuların -yani erince yakın bir aldırmaçlık içinde yaşayanların- bana gösterdikleri tepkiler çok farklıydı: bazıları,

ben otobüsü durdurup

bedenime biriken korkuyu çıkarıp

sonra geri dönüp

yanımda oturan yaşlı adamdan izin isteyip pencere kenarındaki koltuğuma çöktüğümde homurdanıp,

bakışlarına en aşağılayıcı anlamı yerleştirip

beni bir pisliğe bakarcasına tepeden tırnağa süzüp kendi aralarında fısıltılarla konuşmaya başlıyorlardı.

Diğerleri ise,

otobüsü sık sık durdurup

yol kenarlarına kusup

titreyerek geri dönüp koltuğumda kıvrınmaya başladığımda

beni büyük bir ilgiyle izleyip

kıkırdaşıp

bu bulunmaz fırsatı değerlendirip eğleniyorlardı.

Sığındığım koltukta kendimi köşeye sıkıştırılmış yaralı bir hayvan gibi hissediyordum: kimi zaman pençelerimi gösterip beni -her iki şekilde de- aşağılayanlara saldırmayı düşünüyordum. Ancak,

dermansızdım: bedenimden durmadan ter boşanıyor, titriyordum. Bir ara kıkırdaşmalar ve fısıltılar o denli aşağılayıcı bir noktaya ulaştı ki dayanamayıp titreye titreye ayağa kalkıp *arkadaşlar* diye bağırdım... ama hepsi bu kadar, sesimi duyduğum an kumculluğumu ve uymam gereken ***genel kuralları*** hatırlamış, koltuğa çöküvermişim... Gece yarısına doğru ise, kendimden geçmiş, başımı cama dayayıp sarsıntılı, sanrılı bir uykuya düşmüştüm.

Uyandığımda gün doğmak üzereydi: üzerime örtülmüş küf kokulu ceketini yanımda oturan yaşlı sahibine

uzatıp

gözlerimi ondan kaçırıp

camdan dışarı bakıp büyük kente varana dek öylece kalmıştım.

Yeteneklerim ve genel kurallara özen göstermem sayesinde, bedenim kurtulmuş, ancak savrulduğum o çok büyük kentte, ötelere güdülenerek kendim de kaçmaya başlamıştım: yıllarca süreceğ olan bu süreğ avında, av da, avcı da; kaçan da, kovalayan da ben olacaktım.

O günleri anlatmaya çalışmak, hâlâ ince ince kanayan ruhumu sağaltabilir mi, bilmiyorum

B. Yeni Bir Yer

1.

Otobüsten iner inmez sığındığım ve her gün bir yenisine taşındığım varoş otelleri güvenli olmadığı için, kıyı semtlerinden birinde oda bulup eğreti de olsa yerleşmişim. Penceresiz küçük odamda, her gece yaşadığım sanrıları benimle paylaşan partal bir yataktan başka eşya yoktu. Fazlası zaten gerekmiyordu: bu izbe odada yalnızca geceliyor, yatağa gömülüp yorganı başıma çekip titreyerek, terleyerek sabahı bekliyordum. Taşındığımda küf kokan yatağın ve odanın kokusu hızla değişmişti: artık her köşe, bedenimin salgıladığı ter gibi kokuyordu. Üstelik aylardır içime çekip gövdemin her noktasında var ettiğim kan kokusu da her gece, kol altlarımdan, apış aralarımdan terle birlikte boşalıyordu. Ancak bedenimin bu edimine arınma denemezdi. Çünkü, her gün, boz bir bulutun asılı olduğu gökyüzünden boşalttığım kan kokusundan daha fazlasını emiyor ve gövdem ve korkum giderek ağırlaşıyordu.

Evet, kentin üzerinde boz bir bulut asılı duruyordu. Güneş, bu bulutun çok gerilerinde, düştüğü yüzey tarafından emilerek yayılmış bir leke gibiydi. Bulut, salınımsız, yoğun bir taş örtüye benziyordu. Tanık olmuştum: kentin sokaklarında dolaşan insanlar sık sık durup gözlerini buluta dikip yağmur öngörülerinde bulunuyor, hatta bazıları ellerini göğe kaldırıp dua ediyorlardı. Salınımsız taş örtü, ara sıra kükürt sarısı bir dumanı kentin sokaklarına salgılayıp insanları umutlandırıyor. Ancak, hepsi bu kadardı: ne bulut dağılıyor, ne de birkaç damla su düşüyordu; kavrulmuş anayollara, çatlamış toprağa! Parklar, bahçeler ağaçlar yollar, deniz yüzeyi bu boğucu, hatta ezici havanın etkisi altındaydı. İnsanlar çok ağır devinen gölgelere dönüşmüşlerdi. İkinci saatlerinde yakılan sokak lambalarının ölgün aydınlığı yaşamı daha da çekilmez hale getiriyordu. Radyo haberlerinde gazetelerde sürekli havada asılı duran boz buluttan söz ediliyor, barajlarda suların eksildiği söyleniyor, halka suyu ekonomik kullanmaları için uyarılar yapılıyor. Kentin varoşlarında yapılan yağmur duaları ise, gündelik yaşamın ayrılmaz parçası olmuştu: hava sümbüliydi, ama kent, bir türlü yağmura kavuşamıyordu.

Öte yandan, insanlar doğal olarak giderek kalınlaşan kan kokusunun farkında değillerdi. Onları ilgilendiren tek şey, havada asılı duran boz buluttu; onun dağılması için dua ediyorlardı. Ancak değil yağmurun yağması, ilk haberci sayılacak en küçük bir esinti bile hissedilmiyordu günlerdir.

Ben ise, bir iki hafta içinde yeteneklerimden birini yitirmiştim: çok değil on gün öncesinde, bedenim en hafif rüzgarı çok önceden algılar, böylece hemen savrulur, yer değiştirirdim. Bu esintisiz kentte, herkesle birlikte yağmurun yağıp boz bulutun dağılmasını bekler olmuştum. Beklentimin yağmur olmamasına karşın, gökten boşalacak suyun rüzgarı -dolayısıyla yeteneğimi- geri getireceğini düşünüp bazı günler yağmur dualarına bile katılmışım. Yeis içindeydim: büyük çoğunlukla **kuşku duymadan** ilişki kurmaya başlamış, hatta onları, -dirim dolu kokularını algılamak- için koklamaya bile kalkışmışım. Bir an önce, kente gelirken, üstüme örtülen küf kokulu ceketini unutmalı ve kendimi ikna etmeliydim: evet, ceketin sahibi yaşlı adam da benim gibi bir kumculdu, büyük çoğunluktan olamazdı!

Kuşku duymak, temel kurallarımızdan biriydi: yaşlı adamın ceketini bedenimi ısıtmış, uyumamı kolaylaştırmıştı. Ama bu ceket kefen de olabilir ve ben sonsuza değin uyuyabilirdim.

O halde yaşlı adam de benim gibi bir kumculdu. Kumcullar arası yardımlaşma, yakınlaşmaya dönüşmemek koşuluyla olasıydı. *Peki*, yaşlı adam bir kumculsa ve onca yıl savrulmayı başarmışsa, niye üstbitken olmamıştı. Bu kuşku uyandıran bir durum değil miydi? *Peki*, yaşlı adam, kumcul değilse -üşümeyi göze alarak- niye örtmüştü ceketini üstüme?

Hem bu sorular, hem de titremeyi unutmam beni çıldırının eşiğine getirmişti. Üstelik, büyük çoğunluk beni eskisi gibi ürkütüyordu. Zaman yitirmeden kumculluğumu unutmamak için, direnmeye başlamalıydım.

2.

Büyük çoğunlukla ilişki kurmak, beni çıkmaza sürükleyebilir, hafif ve nemli bedenimi kurutup parçalayabilirdi. Onlar gibi olmamak için aramızda bulunan mesafeyi daha da açmalı, onların yaşamları ile ilgili her şeyden uzak durmalıydım. Çünkü onların hiçbir geceleri benim gibi ter ve kan kokusu salgılamazlar; yataklarını, odalarını kendi kokularıyla çoğaltmazlardı. Üstelik onların geceleri sakin geçer, benim gibi gözleri kapıda, kulakları ayak seslerinde yırtık uykulara düşüp karabasanlar görmezler... Onlar sabahları sıcak yataklarından çıkmak bile istemezler... Oysa ben, gecenin bittiğini hissedemiyordum

yatağımdan fırlayıp

hemen sokağa çıkıp

bedenimi yazsonunun serin havasına bırakıp

gece gördüğüm karabasanları unutmaya çalışıp

deniz kıyısında koşar adım yürüyüp

sabah kuşluğa döndüğünde kentin sokakları arasına dalıp

sürekli yer değiştirip

hiçbir yerde uzun süre kalmayıp

köksüzlüğün gereklerini yerine getirip yaşamımı sürdürmeye çalışıyordum...

3.

Savrulup geldiğim bu kent ve havada asılı duran boz bulut beni o denli eziyordu ki, terkettiğim taşra kentini özler olmuştum. Oysa özlem duymak da yasaklanmıştı bize: çünkü özlem duymak geri dönmeyi güdülerdi; bir kumcul dönüp geriye bakmadan savrulmalı, kırimdan kıyımından kurtulup, hafif ve nemli bedenini gelecekte kullanmak üzere korumalıydı. Çağsama ve umut da yasaktı bizlere. Bütün bu kurallar bizlerin esenliği için düşünülmüştü. Yüreğimin sesine değil, kurallara uymalı ve kendimi özlem duymadığım konusunda da ikna etmeliydim.

Böylesine katı kurallara uymak zorunda olan bir kumcul, duruma uygun yeni yetenekler de geliştirmek zorundaydı: belki de rüzgar hiç esmeyecek, yağmur hiç yağmayacaktı kente. O halde boz bulutu deşifre etmeli ve sümbüli havadan gerekli uyarıları almayı öğrenmeliydim. Bunun için o denli büyük bir çaba gösterdim ki, hafif bedenim giderek ağırlaşmaya başladı. Çünkü, tufanı hissedebilmek için, sokaklardan, içkievlerinden, bahçelerden, dinevi avlularından her şeyden ama her şeyden henüz ne olduğunu bilmediğim bir şeyleri emip bedenimi ve ruhumu beslemeye başlamıştım... Ve artık geceleri salgıladığım kanlı ter kokularına başka şeyler de eşlik etmeye başlamıştı. Onları gün boyunca yükleniyor, ancak geceleri tam anlamıyla boşaltamıyordum. Ağırlaşan bedenim derinlere doğru yavaş yavaş uzamaya başlamıştı. Bu ürkütücü durum beni çıldırtabilirdi. Üstelik, otobüsteki yaşlı adam konusunda kendimi ikna etmek için bile uğraşmıyordum: taşra kentinin özlemi yüreğimi yeniden ısıtmaya başlamıştı: bazı günler otobüs terminaline değin koşar adım yürüyüp terkettiğim kente gidecek olan otobüslerin kalkışlarını izliyor, her hangi birisine binmemek için kendimi zor tutuyordum. Bir keresinde ise, bilet almak için gişelere yönelmiş, sonra ürkü içinde dönüp koşmaya başlamıştım. O gün beni ürküten kurallara karşı çıkacak olmam değildi; ağzımı açıp gişedeki adama bir türlü, *bana bir bilet verir misin* diyememiştim.

Günlerdir kimseyle konuşmuyordum. Sigara, yiyecek alırken bile istediklerimi parmağımla işaret ediyor, eğer satıcı, konuşmaya eğilimli ise, gözlerimi ona dikip boş gözlerle bakıp susmasını sağlıyordum. Taşra kentinde de, burada durum aynıydı: bir iki alışveriş sözcüğünden başka ses çıkmamıştı ağızımdan: öğretimizin dışında konuşmamamız konusunda çok kesin kurallar vardı: sözcükler de soğuk yüreklerimizi ısıtabilir, zihnimizde ödenmesi çok zor olan yaralar açabilirdi. **Öğretimize** uygun olarak en son kullandığım sözcük beni bu kente getiren otobüsteki yolculara *arkadaşlar* diye bağırmamdı...

Öğretimiz dışında konuşmamızı yasaklayan önderlerimiz haklıymış: bir sabah, dudaklarımdan kendiliğinden dökülöveren üç sözcük her şeyi değiştirmiş, beni uzamaya başlayan köklerle birlikte -ve başka bir savrulma biçimiyle ötelere güdülemişti

4.

Sıradan sayılacak bir güz sabahıydı. Saat yedi bile olmamıştı. Uyanır uyanmaz, evden çıkıp, koşarcasına deniz kıyısına inip, kanepelerden birine çöküp serin havayı koklamaya başlamıştım. Umarsızca titremeyi bekliyordum. Ama boşunaydı: her şey taş gibi ağırdı. Olağanüstü bir durum yoktu ama terliyordum Bunun nedeni gece gördüğüm karabasanlar olmalıydı.

Çevren çizgisinde beliren boz leke giderek büyüyor, gökyüzüne doğru yükseliyordu. Deniz kıyısında benden başka kimse yoktu. Az ötemdeki çöp yığınının üzerinde onlarca martı

uçuşup yere inip

cöpleri eşeleyip

birbirlerine kanatlarıyla vurup

yine havalanıp

yine konup

yine eşelenip yiyecek arıyorlardı... Martılar, sessizliği bozmakla kalmayıp deniz kıyısının ıssızlığını da dağıtıyorlardı.

Martıların çığlıklarına, çırpınışlarına öylesine dalmış ve kendimi unutmuştum ki ansızın yanı başımda beliriveren gölge beni hazırlıksız yakalamış, yeni bir ter dalgası bedenimden boşalmıştı. Başımı kaldırıp gölgenin sahibine bakamıyordum. Gözucuyla gölgeyi

kollayıp

yerimden fırlayıp

koşup

kaçıp kurtulmayı düşünüyordum ki önce kocaman lastik ayakkabıları, sonra da sarı ve parlak şişkin yüzeyi gördüm ve kaçmamı gerektiren bir durum olmadığını anladım: başımı kaldırıp gölgenin sahibine baktım. Ceketinin üzerine beyaz bir önlük giymiş, kafasına kep takmış bir adam bana gülümsüyordu. Adam, gözgöze

geldiğimizde hemen konuşmaya başladı: *havalar iyice serinledi... bu sabah kaynattım mevsimin ilk sahlebi...* Onu yanıtızsız bırakmama karşın durmadan konuşuyor, aklına ne gelirse söylüyordu. Bir an için bana bakıp sustu, sonra neşeli bir sesle fısıldadı: *üşüyorsundur... dur sana sahlep vereyim, için ısınsın!*

Kendimi zorlamama karşın, ağzımı açıp, ona *istemem* diyemedim. İster istemez, fincanı alıp koklayarak ağır ağır içmeye başladım: tarçın kokusu içime akıyordu.

İçim ısınmıştı, ancak titremem durmamıştı. Sahlepçi ikide bir saatine bakıyordu. Onu ürküyle izliyordum. Fincanı uzatıp elimi cebime attığımda, *para istemez* sözcükleriyle uyarıldım, *bugün ilk biliyorsu...*, *duacı ol yeter* Çok istememe karşın, yerimden kalkıp oradan uzaklaşamıyordum. Öte yandan adamın konuşmalarına yanıt veremediğim için tuhaf bir huzursuzluk içindeydim. Ona sigara uzattım, *içmem ki* dedi, sonra da gözlerini çevren çizgisinden gökyüzüne doğru akan boz lekeye dikti: *yağmadı gitti... bir yağsa!*

Evet, bir yağsa! İkrâmın karşılığını -hiç olmazsa bir iki sözcüklerle verebilmek için kendimi iyice zorlamış, ses tellerimi neredeyse parçalamış, dudaklarımın arasından kırık dökük de olsa bu üç sözcük dökülürmüşü. Günlerdir ilk kez konuşuyordum: evet, kuralları yok sayan bu ses benimdi.

Sahlepçi konuşmasını sürdürmeye hazırlanıyordu ki yanibaşımızda tablasını başının üzerinde taşıyan simitçi beliriverdi: o da beyaz bir önlük giymişti, bana gülümseyip arkadaşını uyardı: *hadi gidelim, okulun önünde vakitlice yer kapalım!* Sahlepçi güğümü yüklenip kalktı, *he ya* deyip bana güldü.

Saticılar gideli yarım saat olmuştu ve ben az önce ağzımdan dökülüreren üç sözcüğü durmadan yineliyordum: *evet bir yağsa, evet bir yağsa, evet bir yağsa!* Tuhaf bir erinç içindeydim, günler sonra sesimi ilk kez duymuştum.

Bu üç sözcüğü yineledikçe bedenim ağırlaşıyor, bulunduğum yerde derinlere doğru hızla uzuyordum. Her şey kırılmıştı, kurallar artık umrumda değildi. Bugün buradan kalkıp hiçbir yere gitmeyecek, akşama değin kök salmayı sürdürecektim.

C. Tufan

1.

Artık her sabah,

deniz kıyısına inip

aynı sıraya oturup

gökyüzünü izlemeye başlayıp sahlepçi ile simitçinin gelmesini bekliyordum. Onlarla sabahın ilk saatlerinde yaptığım söyleşi, gün boyu diğer insanlarla sürüyordu: yanıma kim gelip otursa otursun, ona önce, gökyüzünde asılı duran boz bulutu gösteriyor, sonra da *evet bir yağsa* diye konuşmayı sürdürüyordum. Bazılar beni dinlemeye yanaşmıyor, kaçarcasına yanımdan uzaklaşıyorlardı. Bazıları ise, susmam için uyarıyordu.

Benim susmaya niyetim yoktu, hava kararıp odama dönme zamanı gelene değin durmadan konuşuyor; konuştukça da bedenimin derinlere uzamasını coşkuyla hissediyordum. Oturduğum sıra ve deniz kıyısı benim yeni yerimdi, ne olursa olsun burayı terketmeyecektim. Çünkü, burası en ufak bir esintide titreyip savrulan hafif ve nemli bedenimin ağırlığını hissettiğim yerd.

Her şeye boşverir olmuşum: yanıma gelip oturan insanları önce kokluyor, burun deliklerimden bedenime akan kokuyu hemen köklerine aktarıyor, ardından da konuşmaya başlıyordum. Yeni durumumdan dolayı erinç içindeydim: sabah evden çıkıp deniz kıyısına yürürken okula giden çocukların seke seke yürüyüşlerini izliyor, kimi zaman onlar gibi koşup, yeni yerime ulaşmak için evcen davranıyordum. Üstelik yolda gördüğüm herkesi, bay-bayan ayrımı yapmadan selamlıyor, bana gülmelerine, hatta aşağılamalarına aldırımıyordum.

Bütün kokuları içime çeker olmuşum. Havadaki kan kokusu umurumda bile değildi, artık onu koklamıyordum bile. Her sabah, dostluğun bir işareti olarak içtiğim sahlebin üzerindeki tarçını, yediğim simidin susam kokusunu, yanıma gelip oturan berduşların ekşi şarap kokusunu da büyük bir coşkuyla emiyordum. Kumcul ise, yalnızca

düşlerimde savrulmaya devam ediyor, karabasanlı uykularda, titreye terleye yer değiştiriyordum. Sabahları uyandığımda ise, bedenimin kuruluğuna şaşırıyordum: terlemeyi de unutmuştum. Odam, yatağım bir başka kokuyordu artık.

2.

Odam, ülkemdeki bütün odalar gibi dördüldü. Penceresi olmadığından sabah saatlerinde kirli sarı duvarlarında gölgeler oynaşmazdı. Ancak geceleri, tavandan sarkan ampulü yaktığımda, duvarda büyüyen kambursu gölgemi izleyip oyalanırdım. İlk başlarda tek eşyam olan yatak, deniz kıyısında insanlarla konuşmaya başladığımdan bu yana yetmez olmuştu: artık yuvarlak bir aynam, el havlumu, fırçam ve tıraş tasım vardı. Sabahları evden çıkmadan önce, onları yatağımın üzerine koyup diz çöküp tıraş oluyordum. Komşu odalardaki seslere de kulak kabartır, söylenen şarkıları, kavgaları dinler olmuştum. Özellikle odama döndüğüm akşam saatlerinde koridorun sonundaki helaya giderken diğer kapıların önünde durup insanların konuşmalarını, yemek yerken, sevişirken çıkarttıkları sesleri dinliyordum.

Bir akşam odama dönerken, bir eskiciden küçük bir sehpa, iki tabak, çatal, bıçak ve kaşık almıştım. Sehpayı yatağın başucuna koymuş, akşam yemeklerimi onun üzerinde yemeye başlamıştım.

Yeni bir düzen kurmuş sayıyordum kendimi. Tıraş olmaktan ve tıraş bıçağının yüzümde gezinmesinden dolayı mutlu oluyordum.

Bu arada bir de yeni bir alışkanlık edinmiştim: her tıraştan sonra, yuvarlak aynanın görüntüleri büyüten yüzüne bakıp ağzımı, burnumu, kulaklarımı, gözlerimi büyük bir merakla izliyordum. Anlam veremediğim şeyler oluyordu aynanın içinde: aynadaki adamın yüzü parlak, gözleri ışıltılıydı. Teni benim hafif nemli tenime hiç benzemiyordu.

Kendimi izleme merakım sokağa çıktığımda da sürüyordu: görüntümü yansıtan her yerde durup giderek değişen yüzümü izler olmuştum.

İlk başlarda işyeri camlarında, hela aynalarına bakıp gördüğüm adamı tanımıyor olmam umrumda değildi: *ben neyim* sorusunun esrimeli sınırlarının dışındayım henüz... Ancak bu çok uzun sürmedi ve sıradan günlük yaşamın öznesi olduğumu anladığımda büyük bir sarsıntı geçirdim.

3.

Tatil günüydü. Sahlepçi ve simitçi gelmeyeceklerdi. Bunu bildiğim için, evden oldukça geç çıkmış, kurumaya başlayan ağır bedenimi yatağın içinde döndürüp durmuş, kendime dokunup dün yanıma gelip oturan genç kadının imgesiyle doyuma ulaşmıştım. Aylardır ilk kez oluyordu böyle bir şey, yatağı ılık bir ersuyu kokusu sarmıştı. Gerçi, taşra kentinde beni pıhtılaşmış adet günleri kokusuyla uyaran genç kıızı, kurallara karşın unutmamıştım; ama o gün bedenim, aldığı başka uyarılarla savrulup bu kente gelmişti.

O gün, ikinci kez uyumuş; öğleye doğru tatlı bir yorgunluk içinde uyanmış, kuru bedenimi sokağa bırakıp deniz kıyısına inmiş, konuşmaya başlamıştım.

Bulut her zamanki gibiydi: tatil günü olduğu için insanlar daha ağır deviniyorlardı. Fırıldakçılar, baloncular, leblebi çekirdekçiler de gelmişti deniz kıyısına. İnsanlar, sık sık durup gözlerini gökyüzüne dikip taş gibi duran, salınmısız buluta uzun uzun bakıp yağmur öngörülerinde bulunuyorlardı. Ben ise, yanıma gelip oturanlarla konuşmuş, tatil gününün coşkusunu yaşayan insanları ve onlara satış yapan küçük tüccarları yarım yırtık bir keyifle izlemiştim.

Keyfim yarım yırtıktı Çünkü, sabah saatlerinde kendimle kurduğum ilişkiden dolayı oldukça huzursuzdum. Az ötede deniz kıyısında dolaşan kadınların varlığı huzursuzluğumu daha da yoğunlaştırıyordu. Kurallar dolayısıyla yıllarca bastırdığım, ancak kurduğum yeni düzende anımsadığım kösnül istek, köklerimi bile kışkırtıyordu.

Akşam olduğunda, deniz kıyısı ıssızlaşıp odama dönme zamanı geldiğinde, yeniden anımsadığım isteğin buyruğuna uydum.

4.

Kadın, elime kağıt bir mendil tutuşturup kalçalarını baldırlarımdan kurtarıp ayağa kalktığında, bedenimin kuru bir ağaç gibi çıtırdığını hissetmiştim. Kadın lavaboda yıkanıyordu. Az önce, onun bedeninden yayılan ucuz parfüm, yeşil sabun ve kol altlarında tomurcuklanan acı ter kokusunu öylesine büyük bir istekle içime çekmiştim ki başım dönüyordu.

Kuru ağacı, uzandığı yerden çıtırtılarla kaldırıp giyinmek üzere ayaklarımı yataktan sarkıtıp pantolonuma uzandığım an, lavabonun aynasında, hela aynalarında, işyeri camlarında görüp tanımayı başaramadığım adamla karşı karşıya geldim: kalın dudaklı bir kadın ona gülümsüyordu. Ama adamın bu gülümsemeye yanıt verecek gücü yoktu. Kadın gülümsemesini geri çekip dudaklarını büküp kırgın bir sesle sormuştu: *memnun değil misin yoksa?*

Kadına yanıt veremiyordum, yalnızca aynada gördüğümün kim olduğunu, her zamankinden çok daha büyük bir merakla çıkarmaya çalışıyordum. Kadın, giyinip odadan çıktığında aynaya iyice yaklaşıp bu yüzü tanımaya çalışmış, sonra ağır ağır giyinip sokağa çıkmış ve adımlarımın ağırlığı karşısında yeni bir sarsıntı yaşamıştım: yoksa savrulmayı unuttuğum gibi, yürümeyi de mi unutuyordum?

O gece altıma aldığım kadın- böyle yazmak zorundayım çünkü, ona kişilik dışı bir varlık, hatta bir nesne olarak yaklaşmış, insan sıcaklığından yoksun bir birleşme gerçekleştirmiştim. Onun fahişe olması bu gerçeği değiştirmiyordu. Üstelik o benden daha gelişmiş bir bireydi: kırılgan bir ses tonuyla sormuştu: *memnun değil misin yoksa?* Ona verilecek yanıtım yoktu aynadan bana bakan yabancı görüntüye takılıp kalmıştım.

Bireyselleşmemizi engelleyerek bizleri korumayı ve kollamayı öngören önderlerimizin koyduğu kurallara uymamamanın cezasını çekmeye başlamıştım: artık öteler beni bekliyordu.

5.

O geceden sonra yuvarlak aynamı yanımda taşıyor olmuştum: her sabah onu cebime atıyor, yolda oturduğum sırada, hatta birisiyle konuşurken bile çıkarıp yüzümü inceliyordum. Yalancı görüntüler de üretmeye başlamıştım. Yerde duran bir taşı alıp aynaya tutuyor, başka bir şey görüyordum. Bir gün yanıma oturan bir adamın arkasına geçip aynayı yüzüne tutup inceleme kalkışmış, itilip kakılmıştım. Ama vazgeçmeye niyetim yoktu: gözlerimin gördüğü her şeyi bir de aynada görmek istiyordum... Ve artık aynayı yere koyup bulutu da ondan izliyordum: boz bulut ve yayılmış bir yağ lekesini andıran güneş bana bambaşka şeyler söylüyorlardı.

6.

Yağsa ne değişecek! İşte bu sözler, yeni bir sarsıntı yaşamama ve deniz kıyısında kurduğum yeni düzene kuşkuyla bakmama neden olmuştu. Bu sözleri duyduğumda uzattığım köklerden bazıları hemen kuruyuvermiş, haifce titremiştim.

Sözlerin sahibi benim yaşlarımda bir adamdı: benim konuşmamı ansızın kesip, gözlerini gökyüzündeki buluta dikip bağırmişti... Adam ilk başlarda bana yanıt vermemiş, uzattığım sigarayı almamış, dakikalar boyunca ağzını açıp tek bir söz söylememişti. Giydiği yeşil kabanın altında eziliyor gibiydi. Alnında ter kabarcıkları vardı. Bir iki kez dudakları açılmış ama sesi çıkmamıştı. Ben kendimi konuşmanın coşkusuna öylesine kaptırmıştım ki dur durak tanımıyor; yağmur dualarından, boşalan barajlardan yaşanan su sıkıntısından, kapımıza dayanan enerji bunalımından söz ediyor, yanımdakine en sevecen bakışlarımla bakıp istememesine karşın, sigara uzatıp ilişkiyi ilerletmeye çalışıyordum: Yanıma gelip oturan adamın beni dinlemesinden dolayı derinlere iyice uzuyordum.

Adam bir saat boyunca, konuşmamı terleyerek titreyerek dinleyip sonra dudaklarından dökülen yırtık bir çığlığa benzer bir sesle,

yağsa ne değişecek diye ***bağırıp***

kalkıp denize doğru koşup

kayaların üzerinden atlayıp yitiverdi.

Adamın çığlığıyla başlayan sarsıntı, köklerimden bazılarının kurmasına ve terlememe neden olmuştu. Üstelik hafif hafif titremeye de başlamıştım. Kurduğum yeni düzen bozuluyordu: ürkü içindeydim, titrememin şiddeti giderek artıyordu.

Aynayı cebimden çıkarıp

bakıp

kendimi inceleyip

yüzüme tutup

sonra göğsüme tutup

dayanamayıp /

yerimden kalkıp/

kayaların üzerinden sekip/

tekrar kaldırıma çıkıp /

kıyı boyunca koşup /

tren istasyonundaki helaya girip/

aynadan bana bakan ve giderek yaklaşan görüntülere aldırmayıp soyunmaya başladım: önce kabanımı çıkarttım, sonra gömleğimi ve fanilamı... kuruyan göğüs kıllarımı,

yer yer çatlaman tenimi izleyip

uzun uzun izleyip

yaklaşan görüntülere aldırmadan göğüs kıllarımın terlemesini, tenimdeki çatlakların yitmesini bekleyip /

uzun uzun bekleyip

aynayı kırıp

heladan çıkıp

deniz kıyısına koşup

sıraya oturup kök salmayı boşuna bekledim: köklerimin tamamen kurduğunu anladığımda havayı kuşatan kan kokusunu

içime çekip

koşar adım yürüyüp

odama dönüp

bedenimi yatağa bırakıp titreye, terleye uyudum.

7.

Çok sessiz bir sabahtı: çocuk sesleriyle, komşu odaların sabah telaşıyla uyanmaya o denli alışmıştım ki, bu som sessizlik beni telaşlandırmıştı. Günlerdir deniz kıyısında karşılaştığım adamın sözlerini yineleyerek yaşıyordum. Köklerimin kurumuş olmasına, hatta titreyip uyarılmama karşın, yeni kurduğum düzeni bozmamak için direniyordum. Aynadan gördüğüm yalancı görüntülerin tutsağı olduğumu hissediyor; ancak bir şey yapmak içimden gelmiyordu: *boz bulut dağılsa ne değişecekti... yağmur yağsa ne değişecekti...* Kumculluğum geri gelmiş, kan buharı iyice kalınlaşmıştı; ama içimden savrulmak gelmiyordu

O sabah, som sessizlikten dolayı tedirgin olmuş, olan biteni anlamak için koridora çıkıp, komşu odaların kapıları önünde durup ev içlerini dinlemeye çalışmıştım: hiçbir ses yoktu! Yapacağım tek şey helaya gidip küçük pencereyi açıp sokağa bakmaktı. Hızla helaya seğirtip, küçük pencereyi açıp dışarı baktım: kükürt sarısı bir duman, kırmızı bir bulutu yedeğine almış sokağın derinliklerine doğru ilerliyordu. Telaş içinde odama dönüp, radyoyu açtım: sesindeki şifreyi kolayca çözebildiğim kadın, titreyen bir sesle onbeş dakikada bir yineliyordu: ikinci bir emre kadar sokağa çıkmak yasaklanmıştı. Az önce, yatağımın üzerine yerleştirdiğim, tıraş malzemelerimin yere düşmelerine aldırmadan yatağın içine girdim, yorganı başıma çektim, titreyip terleyip beklemeye başladım.

Her şey ama her şey birbirinin içinden geçip, birbirinin içinde çoğalmaya başlamıştı. Titrememin ve terlememin şiddeti giderek artıyordu. Kemiklerim çıtırdıyor, kalbim çatlarçasına atıyordu. Yorganı başımdan çekip baktığımda kükürt sarısı bir dumanın odayı ağır ağır kuşattığını fark ettim... Bir araç sesi duydum: geçip gitti... Komşu odalardan birinin kapısı açıldı: birileri kapımın önünde fısıltılarla konuştu... **Yerimden fırlayıp**

duvar dibine çöküp

titreyip

terleyip odama girmelerini bekledim... Sonra sesler kesildi :

yatağıma dönüp

yorganı başıma çekip gözlerimi kapadım: hayır uyuyamıyordum. Kapı altından, döşeme tahtalarının çatlaklarından duvar taşlarının arasından yeni akıtılmış kanın kokusu sızıyor ve giderek yoğunlaşıyordu.

Ötelere, daha ötelere gitmenin zamanı gelmişti: artık çıldırmaktan başka çarem yoktu!

"Yazıyı Korkuyla Besledim..."

İbrahim Yıldırım'la "Kumcul" üzerine bir söyleşi.

AltKitap: *Kumcul* okuru garip bir atmosfere sokuyor. Sanki herkesin bir dönem içinde geçtiği, geçmek zorunda kaldığı bir sürecin soyutlaması gibi. *Kumcul*, hiç konuşmazken çok şey söylemeyi başarıyor. Hiçbir yere gitmezken büyük bir iç yolculuğu tamamlıyor. Sanki yazarın zihnine bir anda doğmuş bir vizyondan kaynaklanmış gibi. "Kumcul" fikri nasıl doğdu?

İbrahim Yıldırım: Kan kokusu, "coğrafyasız ülke" imgesi, ruh kanaması ve kıya beklentisi... *Kumcul*'u yazarken hep bunların çevresinde dolaştım; yazıyı korkuyla besledim, ötelere güdülenmenin -çıldırının- sınır boylarını araştırdım. Ben onun genişleyen akan giden bir metin olmasını istiyordum; ama o direndi, derişt; kendi biçimini kendi belirledi, hatta kendi düşünsel yapısını bile oluşturdu: günümüz insanı "adsız birey" olma konusunda öyle hızlı yol alıyor ki, artık neyi bilmesi, neyi düşünmesi, neyi öğrenmesi gerektiği ona dikte ediliyor, edilgenleştiriliyor... İnsanların "bir şey"e, "bir sayı"ya, "bir kod"a dönüşerek kendi varlığından uzaklaşması ürkütüyor beni... Öte yandan *Kumcul*, kendini çoğaltarak zihnimi zorluyor, dahası kan kokan günleri hatırlatıyor bana, hesaplaşıp unutmak için...

AltKitap: Okurlar bugüne kadar yazılarınızı, öykülerinizi çeşitli dergilerden izlemek fırsatını buldular. Bu yazılarınızla çok ciddi meselelere ışık tuttunuz. Özellikle Varlık dergisinin Eylül 2000 sayısında yazmış olduğunuz *Orhan Pamuk'a Yanıt*'da çok ilginç noktalara dikkat çekiyorsunuz. *Gutenberg Kompleksi* diye tanımladığınız bir olgu var. Nedir *Gutenberg Kompleksi*?

İbrahim Yıldırım: Bu simge tanım bazı şeyleri daha kolay anlatabilmek için düşünüldü: batıya hayran, ama ona direnmeye çalışan doğulu aydının saplantısı, çelişik ruh hali diye de açıklanabilir... Matbaayı icat edenler, daima daha ileridedirler; onu

kullanmakta gecikenler ise, takipçi olmak zorundadır. Burada "takipçi" sözcüğü önemli, çünkü içinde hazır konma edimini ve taklidin mekanikliğini barındırıyor... Öyle değil midir, batıda ne zaman yeni bir bilimsel yöntem yaygınlaşsa, kendimizi unutup topluca oraya yönelmez miyiz? Yanlış anlaşılmasın ben "kendimize dönelim"den söz etmiyorum, düşünceyi kendimizden başlatmayı öğrenelim diyorum. *Gutenberg Kompleksi*'nden ancak bu şekilde kurtulabilir ve yaralı ruhlarımızı sağaltabiliriz... Şu sıralar ise, yeni bir simge tanım çevresinde dolanıyorum: *Hazerfan Ahmet Çelebi Sendromu*...

AltKitap: Jale Parla, Türkçe edebiyat çok yeni ve yeniliğine oranla büyük eserler vermeyi başarmış bir edebiyat diyor. Bu tespite katılıyor musunuz? Siz yazar olarak, Türkçe Edebiyatın bugününü nasıl değerlendiriyorsunuz?

İbrahim Yıldırım: Genç Cumhuriyet, 1928 yılında büyük bir dönüşüm yaşamış: Harf İnkılabı; ardından dil devrimi çalışmaları gelmiş... Türkçe edebiyatın en büyük başarısı, Türkçeyi yeniden şekillendirmekte gösterdiği olağanüstü çabadır. Bir saptama yapmak istiyorum: bizde ilk hikaye kitabı (Muhayelatı-ı Aziz Efendi) 1867 yılında yayınlanmış, bu tarihten harf inkılabına kadar ise, toplam 110 hikaye kitabı okura ulaşmış. Harf inkılabı yıllarında (1929-1930-1931-1932) sadece 6 hikaye kitabı yayınlanmış, 1933' de ise 8 kitap ve ardından 1934,1935 ve 1936' da yaşanan muhteşem hasat: Sait Faik, Sabahattin Ali, Halit Ziya, Sadri Ertem, Ümran Nazif, Hüseyin Rahmi... Yeni Türkçe edebiyat, tabii ki çok büyük eserler vermiştir, ancak bence en büyük başarısı Türkçe' nin yeniden oluşmasında gösterdiği hızdır... Bu duru, gürül gürül akan ırmağa su taşıyan bütün yazarların çağdaşı olmaktan onur duyuyorum.

AltKitap: Tüm AltKitap yazarlarına sormayı alışkanlık haline getirdiğimiz bir soru var: İnternet yayıncılığı, internet edebiyat ilişkisi üzerine neler düşünüyorsunuz?

İbrahim Yıldırım: Çok değil, 3 yıl önceye kadar bilgisayarın kendisi soğuk bir araçtı benim için; onunla öykü yazmayı aklımın ucundan bile geçirmiyordum. Sanırım, yıllarca her türlü külfetime katlanmış, bana bulutsu anlar yaşatmış daktiloma haksızlık yapmak istemiyordum... Ama ben de direnemedim, *Erica*'mı, işvebaz bir *Acer*'la aldatıverdim... O gün bugündür, hem yazılarımı *Acer*'la yazıyorum hem de Internet'in sunduğu olağanüstü özgürlüğü; hem bilgi almak, hem bilgi aktarmak, hem de iletişim kurmak için sonuna kadar kullanıyorum... *Erica*'m ise, terkedildiği köşede arada sırada tozunun alınmasını bekliyor ve beni hüznendiriyor...

AltKitap: Sanırım yakında bir başka kitabınız daha yayınlanacak. Bu kitaptan söz edebilir misiniz? Sanırım AltKitap okurları *Kumcul*'un yazarının diğer kitabını da merak edeceklerdir.

İbrahim Yıldırım: *Kuşevi'nin Efendisi*, Sel Yayıncılık eliyle ekim ayı başında okura ulaşmış olacak... Bu romanı postmodern bir karabasan olarak tanımlıyorum: satırlar arasında cinler dolaşıyor, kimi sayfaları mehter marşlarıyla açılıp kapanıyor... Onun şifre çözmeye, kazi yapmaya çok uygun bir yapısı var, bakalım okur ne diyecek! Ancak hemen şunu belirtmeliyim: okurun *Kuşev*'nin içinde kaybolma riski çok yüksek; *Kuşevi'nin Efendisi*, kaybolma riskini göze alan okurlar için...
